

Klimat- och näringslivsdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor,
Klimat och miljö

Rådets möte (miljöministrarna) den 25 mars 2024

Kommitterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter
3. Förslag till ändring av EU:s Avfallsdirektiv

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd:

Romina Pourmokhtari.

Förslagets innehåll:

Förslaget om en revidering av avfallsdirektivet presenterades av kommissionen den 5 juli 2023. Förslaget fokuserar på åtgärder som ska säkerställa miljömässig hållbarhet i livsmedels- och textilsektorn. Dessa sektorer är mycket resursintensiva och fyller inte till fullo ut EU:s lagstadgade avfallshierarki, där förebyggande av avfall utgör det första steget följt av förberedelse för återanvändning och återvinning.

För textilavfall innebär förslaget bland annat ett utökat producentansvar för att minska miljö-, hälso- och klimatpåverkan. Förslaget bygger på principen om att det är förorenaren som betalar och som ska ansvara för att förebygga

att avfall uppkommer och, om avfall trots allt uppkommer, ansvara för att det förbereds för återanvändning och materialåtervinning.

För livsmedelsavfall föreslår kommissionen två bindande mål för minskat livsmedelavfall till 2030: ett för livsmedelsindustrin och ett gemensamt för handel och annan livsmedelsdistribution, restauranger och offentlig måltid samt hushåll. För livsmedelsindustrin gäller målet minskning av total mängd livsmedelsavfall, medan det för återförsäljare och konsumentled föreslås minskningsmål per capita.

Rådsmötet den 25 mars är första gången miljöministrarna ges tillfälle att diskutera kommissionens förslag. En allmän inriktning är inplanerad till miljørådet den 17 juni.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar förslaget till reviderat avfallsdirektiv som hanterar mat- och textilavfall eftersom dessa områden har stor påverkan på miljö och klimat. Reglerna bör utformas med en hög miljö- och klimatambition och på ett kostnadseffektivt sätt samtidigt som hänsyn tas till näringsidkarnas legitima intressen. Mål och kriterier bör baseras på vetenskaplig grund och reglerna bör sträva efter en balans mellan effektivt miljöskydd och administrativ börda. En viktig utgångspunkt är att regelverket så långt möjligt, givet dess syfte, utformas så att det medför en så liten regelbörda som möjligt för företagen samt så låga kostnader som möjligt för företagens administration och genomförande. Regelverket behöver även beakta samhällets beredskapsförmåga, näringslivets konkurrenskraft och klimatomställning samt uppmuntra till innovation och teknikneutralitet.

Regeringen anser att det är positivt att det blir harmoniserade regler som bidrar till att skapa lika konkurrensvillkor för textilproducenter i hela EU. Det är därmed viktigt att reglerna på lämpligt sätt även omfattar e-handel av textil. Regeringen välkomnar även att hänsyn tas till textilavfallens särart och den existerande infrastruktur och insamling som sociala företag har byggt upp men anser att förslaget bör utformas med syftet att nå en balans mellan ett välfungerande producentansvar och hänsyn till socialt företagande. Syftet bör vara att främja en mer hållbar textilproduktion och god hantering av textilavfall samtidigt som företagande med samhällsnytta värnas. Regeringen anser att det är viktigt att tillräcklig tid ges för att sätta

producentansvarssystemet på plats och att en rimlig omställningstid för samtliga inblandade aktörer tillgodoses.

Minskat livsmedelsavfall är i linje med de etappmål i miljömålssystemet som redan har beslutats, och regeringen välkomnar bindande mål. Regeringen anser att målnivåer och målår ska sättas på en realistisk nivå, att tidigare påvisad minskning av livsmedelsavfall får räknas in i målet och att uppföljningsmetoder och inrapporteringsystem ska utformas utan en alltför stor administrativ börda för företag och för myndigheter. Regeringen är positiv till ett förtydligande av kraven i de nationella programmen men vill värna om flexibiliteten för medlemsstaten att välja vilka åtgärder som är mest effektiva att genomföra.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet den 5 oktober 2023.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förhandlingar pågår i miljørådet.

Allmän riktlinje för lagförslaget förväntas antas på miljørådet i juni.

Faktapromemoria:

[2022/23:FPM126]

4. Förslag till förordning om att förhindra spill av plastpellets för att minska utsläpp av mikroplast

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Riktlinjedebatt.

Ansvarigt statsråd:

Romina Pourmokthari

Förslagets innehåll:

Den 16 oktober 2023 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om att förhindra spill av plastpellets för att minska utsläpp av mikroplast. Förslaget har sin utgångspunkt i EU:s gröna giv, EU:s plaststrategi och EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. I EU:s handlingsplan för nollutsläpp (Zero Pollution Action Plan), anges att utsläppen till miljön ska minska med 30% till 2030. Detta förslag är ett av flera initiativ som ska bidra till att minska oavsiktliga utsläpp av mikroplaster till miljön.

Syftet med förslaget är att förebygga spill av plastpellets och därigenom minska utsläpp av mikroplast. Detta görs genom att fastställa skyldigheter för hantering av plastpellets i alla led i leveranskedjan. Förslaget omfattar producenter, konverterare, återvinningsföretag, transport och logistikföretag som hanterar mer än 5 ton pellets per. Transporter till havs omfattas inte av förslaget. Kommissionen har dock efter att förslaget presenterades lyft frågan om havstransporter och öppnat för att inkludera riktade regler om havstransporter i förordningen om IMO under våren landar i att endast enas om rekommendationer och inte bindande åtgärder, eller om bindande åtgärder kommer att dröja länge.

Föreslagna bestämmelser är baserade på befintlig bästa hanteringspraxis inom branschen och den icke-bindande rekommendationen om minskade förluster av plastpellets till den marina miljön, som antagits av parterna till konventionen för skydd av den marina miljön i nordöstra Atlanten (OSPAR).

Förslaget innebär bland annat skyldigheter för verksamheter att se till att förluster av mikroplast undviks och skyldigheter att omedelbart vidta åtgärder för att avhjälpa förluster som inträffat.

Endast ett möte har hållits i rådsarbetsgruppen för miljö då kommissionen presenterade förslaget. Rådsmötet den 25 mars är första gången miljöministrarna ges tillfälle att diskutera kommissionens förslag. Diskussionen vid rådsmötet kommer att fokusera på tre frågor, anser ministrarna att de föreslagna åtgärderna är lämpliga för att nå målet med förslaget, hur bedömer de förslaget utifrån de ansvar som läggs på olika aktörer och, givet status i IMO-diskussionerna, anser de att åtgärder rörande havstransporter bör inkluderas i förordningen.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar förslaget och ser bland annat positivt på att krav på att minska läckaget av plastpellets i hela värdekedjan införs och att åtgärderna i första hand ska vara förebyggande. Det är positivt att detta görs på EU-nivå bland annat för att skapa lika konkurrensförutsättningar och spelregler inom EU. Åtgärderna för små- och medelstora företag behöver bli tillräckligt effektiva för att nå målen samtidigt som de blir proportionerliga. Reglerna bör utformas på ett kostnadseffektivt sätt och sträva efter en balans mellan effektivt miljöskydd och administrativ börda.

Eftersom utsläpp av pellets är betydligt lättare att förebygga än utsläpp av mikroplast från andra källor så anser regeringen att det är viktigt att förslaget behåller en hög ambition och överväger att om möjligt arbeta för att kraven i den slutliga förordningen blir mer långtgående där det är kostnadseffektivt och en tydlig miljönytta finns. Ett ambitiöst och effektivt regelverk är en förutsättning för att nå EU:s mål om minskade utsläpp av mikroplast.

Regeringen anser det viktigt att även andra källor till oavsiktliga utsläpp av mikroplaster hanteras och regleras. I den utsträckning en specifik reglering av andra källor inte kan integreras i behandlingen av det aktuella förslaget, bör andra sätt att utvidga regelverket kring mikroplast övervägas. Spill av plastpellets är den tredje största källan av oavsiktliga utsläpp av mikroplast till miljön. Andra källor är bland annat färg, däck och textil.

Med anledning av det stora utsläppet av plastpellets utanför Galicien i december 2023 diskuteras nu om även marina transporter bör inkluderas i förordningen. Regeringen verkar för rekommendationer och regler inom IMO för att begränsa risken för framtida liknande utsläpp från sjöfart samt är preliminärt positiva till möjligheten att inkludera åtgärder på EU-nivå, för fartyg som angör och lämnar hamnar i EU, som är i linje med IMO:s rekommendationer.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

-

Fortsatt behandling av ärendet:

Fortsatta rådsförhandlingar i arbetsgruppen för miljö.

Faktapromemoria:

2023/24:FPM17

5. Kommissionens meddelande om EU:s klimatmål till 2040

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Diskussionspunkt.

Ansvarigt statsråd:

Romina Pourmokthari.

Förslagets innehåll:

Den 6 februari 2024 publicerade kommissionen ett meddelande om ett europeiskt klimatmål för 2040. Kommissionen har utifrån en konsekvensanalys rekommenderat ett mål om 90 procent nettominusning av utsläppen till 2040 jämfört med 1990. Enligt kommissionen öppnar meddelandet upp för en politisk debatt om vägen framåt för EU och utgör ett inspel för nästkommande kommission att ta vidare som lagförslag för att inkludera 2040-målet i den europeiska klimatlagen. Meddelandet innehåller inga konkreta detaljer om kommande klimatramverk som ska genomföra 2040-målet.

Som bilaga till meddelandet finns en omfattande konsekvensanalys där kommissionen analyserar i huvudsak tre alternativ: (1) en linjär målbana mellan 2030 och 2050 (resulterar i upp till 80 procent nettominusning till 2040), (2) en förlängning av minskningstakten som ges av beslutad lagstiftning inom 55-procentpaketet (resulterar i 85–90 procent nettominusning till 2040), och (3) en målbana med 90–95 procent minskning, i enlighet med den rekommendation som EU:s klimatpolitiska råd har tagit fram. Alla tre scenarier innebär att EU når nettonollutsläpp 2050, men med olika nivåer av kumulativa utsläpp. Kommissionen rekommenderar ett mål i det lägre spannet av målbana (3), med motiveringen att det är det mål som skulle ge EU bäst möjlighet att uppfylla sina åtaganden under Parisavtalet, samtidigt som det skapar en samhällsekonomiskt effektiv bana mot klimatneutralitet 2050.

Rådsmötet den 25 mars är första gången miljöministrarna ges tillfälle att diskutera kommissionens meddelande.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och att processen för att anta ett klimatmål för 2040 nu är inledd, men noterar att det faktiska lagförslaget kommer först efter att ny kommission har tillträtt. Sverige driver en ambitiös klimat- och miljöpolitik. Regeringen välkomnar därför ett klimatmål för EU till 2040 som skapar förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv bana mot klimatneutralitet inom unionen till 2050. Det kommande målet behöver vara baserat på bästa tillgängliga vetenskap och vara i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål. Regeringen bedömer att ett EU-mål och nationellt fastställt bidrag (NDC) till Parisavtalet som ligger i linje med en ambitiös klimatpolitik ökar möjligheterna att påverka andra stora utsläppare att ställa om och därmed bidrar till att höja den globala ambitionsnivån. En global fråga kräver globala svar. Det är genom internationellt samarbete, kunskapsutbyte och frihandel som vi kan åstadkomma en framgångsrik omställning. EU är en central aktör såväl för att påverka utsläppen inom Unionen som att driva på omvärlden. Utan engagemang från jättar som USA, Kina, Indien och Brasilien klarar vi inte denna globala utmaning. Regeringen konstaterar att kommissionen har analyserat flera ambitiösa målnivåer som innebär en samhällsekonomiskt effektiv bana mot klimatneutralitet 2050. Regeringen analyserar fortsatt konsekvenserna av kommissionens rekommenderade målnivå samt de alternativa nivåerna, och har således inte tagit ställning i frågan om vilken målnivå som bedöms lämplig.

Regeringen välkomnar att kommissionen har utgått från en teknikneutral ansats i sitt meddelande. Alla fossilfria kraftslag kommer att behövas för att EU ska klara omställningen. Regeringen anser att fokus i det kommande klimatramverket för att implementera 2040-målet bör riktas mot kostnadseffektiva styrmedel. Klimatomställningen behöver ske i hela EU, och ramverket bör därför utformas på ett sätt som innebär ökad konvergens mellan medlemsstater. En förutsättning för att EU ska lyckas med sina klimatmål på såväl kort som lång sikt är att en storskalig expansion av fossilfri el, innovation och cirkulär ekonomi möjliggörs. Regeringens bedömning är att fortsatt snabb omställning såväl i Sverige och EU som globalt skapar förutsättningar för stärkt industriell konkurrenskraft och främjar teknikutveckling. Det nya klimatmålet för 2040 bör utformas så att det kan utgöra en drivkraft för nya jobb och tillväxt och regeringen bedömer att det är så vi enklast och mest effektivt driver på omvärlden.

Klimatomställningen kan bara lyckas om den sker i en ekonomi som växer och där välståndet ökar. Legitimitet hos medborgarna är en förutsättning för omställningen. Det är därför viktigt att omställningen genomförs på ett sätt som innebär att konsekvenserna för hushåll och företag blir acceptabla.

En ökad elektrifiering är centralt för att minska utsläppen till i princip noll i flera sektorer. För regeringen är en hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi avgörande element i ett effektivt klimatarbete. Det är viktigt att EU:s politik bortom 2030 utformas för att möjliggöra ett hållbart och aktivt skogsbruk. Regeringen konstaterar att såväl utsläppsminskningar som upptag av växthusgaser behövs för att nå klimatmålen.

Regeringen välkomnar vidare att avskiljning, användning och lagring av koldioxid (CCUS) lyfts fram som viktiga tekniker för att nå klimatmålen. För att skala upp teknikerna bör incitament skapas inom EU:s klimatramverk till 2040, genom att medlemsstater ges möjlighet att tillgodoräkna sig negativa utsläpp från bio-CCS och DACCS. En sådan incitamentsstruktur får inte leda till att länder som redan har kommit långt i utbyggnaden av tekniker för negativa utsläpp missgynnas. **Datum för tidigare behandling i riksdagen:**

Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet den 21 mars 2024.

Fortsatt behandling av ärendet:

Meddelandet är på remiss till den 30 april.

Ytterligare en diskussion om kommissionens meddelande väntas på miljørådet i juni.

Faktapromemoria:

[2023/2024:FPM48]

6. Övriga frågor

a) **Aktuella lagstiftningsförslag (offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)**

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Peter Kullgren

Förslagets innehåll: Den 22 november presenterade kommissionen ett förslag till förordning om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar. Målet med förslaget är att säkerställa att den data om skog som samlas in i EU har hög kvalitet och jämförbarhet, samt att främja frivillig utveckling av integrerad långsiktig planering på medlemsstatsnivå som stöttar EU:s skogars resiliens. Förslaget innehåller ett antal indikatorer, där vissa ska samlas in av kommissionen med fjärranalys, andra av medlemsstaterna främst genom nationella skogsinventeringar. Denna data ska delas offentligt och omfattar både elektroniska databaser och geografiska informationssystem.

b) **Hantera klimatrisker – skydda människor och välstånd**

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari

Förslagets innehåll: EU-kommissionen presenterade 12 mars ett meddelande om klimatrisker. Meddelandet är ett svar på den första europeiska klimat- och sårbarhetsanalys (EUCRA) som gjorts på EU-nivå. EUCRA presenterades den 11 mars och identifierade 36 viktiga klimatrisker för Europa samt understryker att det är brådskande att ta itu med dessa risker. EU-kommissionens meddelande betonar att det är viktigt alla medlemsländer arbetar aktivt med klimatanpassning. Meddelandet lyfter fram ett antal områden som bedöms särskild angelägna att fokusera det kommande arbetet på. Dessa är, naturliga ekosystem, vatten, hälsa, livsmedel, infrastruktur och bebyggd miljö samt ekonomi.

c) Halvtidsöversyn av det åttonde miljöhandlingsprogrammet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari

Förslagets innehåll: EU:s åttonde miljöhandlingsprogrammet antogs den 6 april 2022 och är ett beslut om sex tematiska mål som ska uppnås till 2030, med en långsiktig vision för 2050 att ”leva gott inom planetens gränser”.

Kommissionen presenterade den 13 mars en halvtidsöversyn av det åttonde miljöhandlingsprogrammet. I halvtidsöversynen konstaterar kommissionen att de ambitiösa åtgärder som vidtagits av EU genom den gröna given, och i linje med det åttonde miljöhandlingsprogrammet, sammantaget har lett till framsteg, särskilt vad gäller att minska växthusgasutsläpp, förbättra luftkvaliteten och mobilisera finansiering för den gröna omställningen. Kommissionen menar att EU är på rätt bana för att nå en nettonoll, ren, naturpositiv och cirkulär ekonomi men att det fortfarande återstår att fullt ut genomföra de flesta initiativ i den gröna given. Kommissionen menar därför att det är för tidigt att bedöma deras fulla påverkan på miljön. Kommissionen anser att det behövs ytterligare åtgärder för att ställa om till en hållbar produktion och konsumtion, då EU:s konsumtion fortfarande leder till effekter som överskrider vissa av de planetära gränserna.

d) Information från ordförandeskapet om kommande högnivåmöten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

e) Nationella energiplaner

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Ebba Bush

Förslagets innehåll: Enligt EU:s förordning 2018/1999/EU om styrningen av energunionen och klimatåtgärder (styrningsförordningen) ska varje

medlemsstat ta fram och meddela EU-kommissionen en integrerad nationell energi- och klimatplan (NEKP) som omfattar åren 2021–2030. Varje medlemsstat ska också lämna in ett utkast på uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan senast den 30 juni 2023 och en slutlig uppdaterad plan senast den 30 juni 2024. Däremellan bedömer EU-kommissionen utkastet och har möjlighet att utfärda specifika rekommendationer till respektive medlemsstat.

Den första svenska planen meddelades till EU-kommissionen i januari 2020. Utkastet på uppdaterad plan för Sverige lämnades in till EU-kommissionen i början av juli 2023. Den 20 december 2023 presenterade kommissionen en utvärdering av utkastet på uppdaterade NEKP, samt landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna.

f) Information från Ordförandeskapet från senaste internationella möten

- i. 14: mötet för konferensen för parterna i konventionen ombevarande av migrerande arter av vilda djur (COP 14), Samarkand, Uzbekistan 12-17 februari 2024
- ii. Sjätte sessionen i EU: s miljöförsamling (UNEA-6), Nairobi, Kenya, 26 februari – 1 mars 2024

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Innehåll:

- i.

Mötet beslutade att föra upp fjorton arter på konventionens bilagor, däribland lodjur och Östersjöpopulationen av tumlare. Förslaget om att EU skulle föreslå att lista tumlare arbetades fram och beslutades under SE ordförandeskap.

Mötet antog också en Samarkandstrategi 2024-2032 för flyttande arter, och under mötets öppnande lanserades den första globala rapporten om tillståndet för flyttande arter som bl.a. visar att 97 procent av de listade fiskarna hotas av utrotning och att risken för utrotning ökar för migrerande arter global

ii.

FN:s sjätte miljöförsamling Unea 6 ägde rum i Nairobi den 26 februari–1 mars. Trots vissa geopolitiska spänningar kunde 15 resolutioner och två beslut antas till stöd för det globala klimat- och miljöarbetet. Mötet antog också en gemensam ministerdeklaration om att öka ansträngningarna för att bemöta klimatförändringarna, förlusten av biologisk mångfald och motverka problem kopplat till kemikalier och avfall.

g) Ratificering av multilaterala miljöavtal (MEA)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

h) Rättvis omställning i regioner beroende av fossila bränslen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Tjeckien och Slovakien

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari

Förslagets innehåll: AOB behandlar en skrivelse från Tjeckien och Slovakien som tar upp deras syn på behovet av stärkta åtgärder för rättvis omställning i regioner som är beroende av fossil energi.

i) Förordningen om växtförökningsmaterial

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Frågan tas upp på begäran av Österrike.

Ansvarigt statsråd: Peter Kullgren

Förslagets innehåll: Förslaget bygger på det redan etablerade regelsystemets två pelare med sortregistrering och certifiering av utsäde. Det ersätter tio av de nuvarande direktiven som funnits sedan 1960-talet. Kommissionen föreslår att behålla direktivet för prydnadsväxter i dess nuvarande form.

PRM-förslaget presenterades i jordbruks- och fiskerådet den 25 juli 2025 och diskussioner pågår i rådet. Europaparlamentets AGRI-utskott röstar om

parlamentets ändringsförslag den 11 mars. I stort är rapportören positiv till förslaget till rättsakt.

j) Björnens skyddsstatus

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Övrig fråga från Rumänien - trolig diskussion om nedlistning av björnens skyddsstatus inom Bernkonventionen alternativt art- och habitatdirektivet.

Ansvarigt statsråd: Peter Kullgren

Förslagets innehåll: Rumänientar upp en AOB - troligen för diskussion om att sänka skyddsstatusen för björn inom EU, i likhet med det förslag som EU-kommissionen i december 2023 lade fram gällande att sänka skyddsstatus för varg inom Bernkonventionen.

k) Förslag om att EU ska driva på för att textilier inkluderas i Baselkonventionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Gemensamt förslag från Danmark, Sverige och Frankrike.

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari

Förslagets innehåll: Punkten är ett gemensamt förslag från Danmark, Frankrike och Sverige om att EU till COP 25 ska lägga ett förslag om att inkludera textilier i Baselkonventionen. Syftet är att öka kontrollen av textilavfallexport till utvecklingsländer. Sverige och Frankrike väckte frågan på WPIEI Basel i oktober förra året och Sverige organiserade även en workshop i Stockholm på ämnet i december 2023.